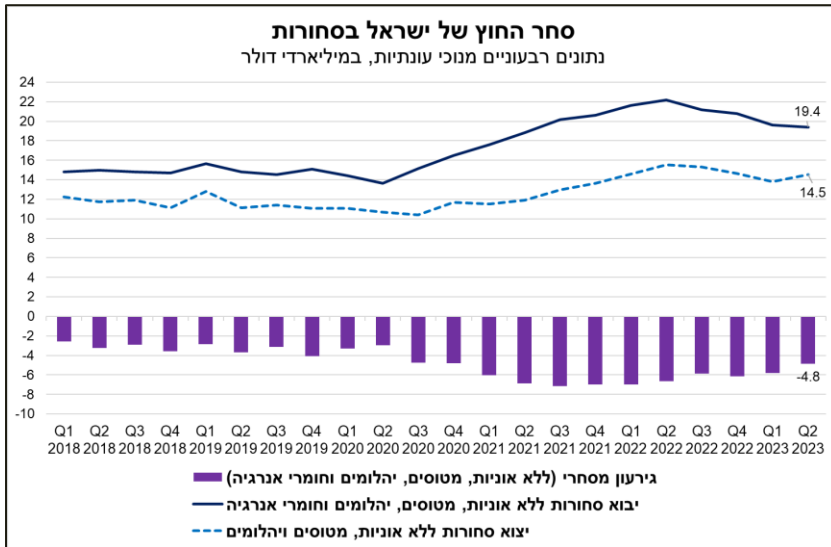

19/07/2023

השבוע במאקרו

גירעון הסחר הבסיסי ברביע השני של השנה היה הנמוך ביותר שנרשם מאז ראשית שנת 2021

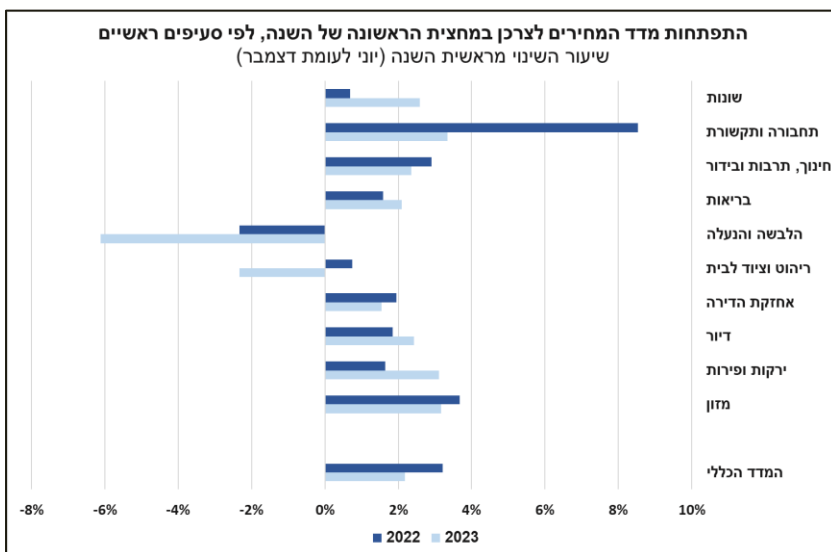

נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) מלמדים כי ברביע השני של 2023, הסתכם יצוא הסחורות של ישראל בכ-14.5 מיליארד דולר (נתונים מנוכי עונתיות, ללא אנויות, מטוסים ויהלומים). נתון זה, מצביע אמנם על עלייה של כ-5.3% (במונחים דולריים נומינאליים) לעומת הרביע הקודם, אולם משקף ירידה של כ-6.4% בהשוואה לרביע המקביל אשתקד. עלייה בולטת ביחס לרביע הקודם נרשמה בקרב הענפים: ייצור מחשבים, מכשור אלקטרוני ואופטי וציוד רפואי, וייצור כלי תחבורה והובלה. נציין כי הירידה ביצוא בהשוואה שנתית נובעת מהחולשה בסחר החוץ העולמי אשר מצוי בירידה, ובמבט קדימה, לפי סקר מנהלי הרכש העולמי, חולשה זו צפויה להימשך גם בחודשים הקרובים, כפי שבא לידי ביטוי ברכיב ההזמנות החדשות ליצוא, המצביע על התכווצות. יחד עם זאת, מאז ראשית השנה הנוכחית עלה היצוא בעקביות מדי חודש.

יבוא הסחורות הסתכם ברביע השני של 2023 בכ-19.4 מיליארד דולר (ללא אנויות, מטוסים, יהלומים וחומרי אנרגיה). היקף זה משקף ירידה של כ-1.1% לעומת הרביע הקודם, וירידה של כ-12.5% לעומת הרביע המקביל אשתקד. הירידה בהשוואה לרביע הקודם נבעה בעיקר מרכיב היבוא של חומרי גלם. זאת, כפי הנראה, על רקע ההאטה בביקושים, הן המקומיים והן החיצוניים, במהלך תקופת ההשוואה, לנוכח הסיבה המקרו כלכלית הנוכחית, המתאפיינת במדיניות מוניטרית מהדקת ושחיקה של השכר הריאלי, בישראל ובעולם, וכן על רקע ירידה במחירי הסחורות.

לסיכום, הגירעון בחשבון הסחר הבסיסי (ללא אנויות, מטוסים, יהלומים ודלק, נתונים רבעוניים) במונחים דולריים נומינליים המשיך במגמת הירידה שאפיינה אותו ברבעים האחרונים, כך שבמהלך הרביע השני של 2023 הייתה רמתו הנמוכה ביותר שנרשמה מאז ראשית שנת 2021 (ראה/י תרשים). ירידת הגירעון ברביע השני של 2023 באה בעיקר על רקע עלייה ביצוא הסחורות, אך גם הודות לירידה ביבוא הסחורות. ירידה זו צפויה לתמוך בקצב הצמיחה של התוצר המקומי, ואף בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, דרך ירידת הגירעון בחשבון הסחורות, ברביע השני של שנת 2023.

מדד יוני, בדומה לקודמו, הפתיע כלפי מטה; האינפלציה השנתית נמוכה ב-1.2 נקודות האחוז מהשיא שנרשם בינואר 2023

מדד המחירים לצרכן נותר ללא שינוי בחודש יוני 2023, כך על-פי נתוני הלמ"ס. מדובר בשיעור שינוי נמוך משמעותית מההערכות המוקדמות, זהו החודש השני ברציפות (חציון התחזיות של חזאי האינפלציה עמד על 0.2%, ותחזית לאומי על 0.1%). קצב עליית המחירים ב-12 החודשים האחרונים ירד ל-4.2% (במאי) – קצב העלייה הנמוך ביותר שנרשם בשנה האחרונה, ונמוך ב-1.2 נקודות האחוז מהשיא שנרשם בינואר 2023. יחד עם זאת, מדובר באינפלציה שעודנה גבוהה מהגבול העליון של יעד יציבות המחירים (1%-3%).

ירידות מחירים בולטות נרשמו בסעיפים: פירות וירקות, ריהוט וציוד לבית, והלבשה והנעלה (וזאת חרף הירידה המפתיעה שנרשמה בסעיף זה בחודש מאי). סעיף המזון עלה ב-0.6%, שיעור גבוה יחסית בהשוואה היסטורית (בשנים

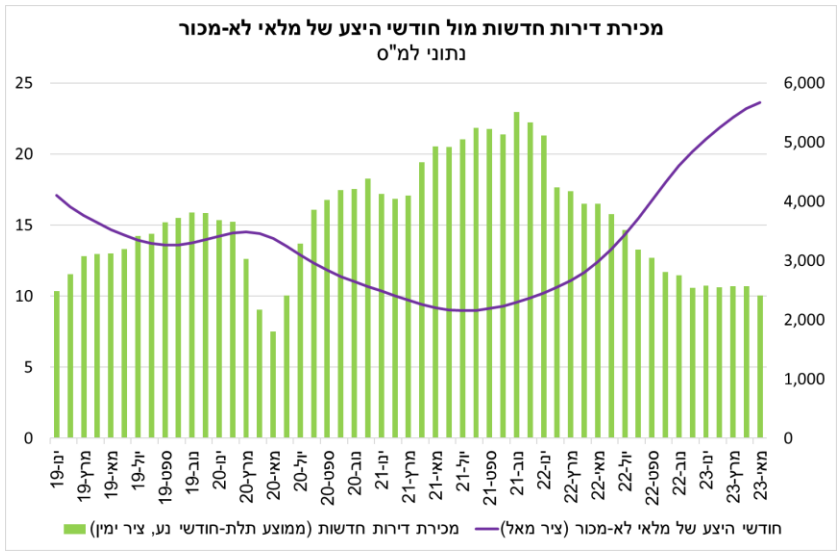
2016-2022 עלה סעיף המזון בחודש יוני ב-0.1% בממוצע), וזאת על רקע העלאות מחירים שנרשמו במגוון קטגוריות מזון, והוכרזו מבעוד מועד על ידי מספר יצרניות ויבואניות מזון גדולות. מבחינת תתי הסעיפים הכלולים בסעיף המזון ניתן ללמוד כי עליות המחירים התרכזו בקטגוריות: מוצרי חלב, סוכר, ריבה וממתקים ומוצרי מזון שונים. סעיף הדיור עלה במתניות בהשוואה לחודשים האחרונים, וגם בהשוואה לחודש יוני אשתקד, לנוכח יציבות בתת-הסעיף שירותי דיור בבעלות הדיירים,

אשר הינו בעל המשקל הגדול ביותר בסעיף זה ומשקף את מחירי השכירות בחוזים חדשים ומתחדשים, שלא עלה לראשונה מזה 13 חודשים.

בסיכום המחצית הראשונה של השנה מעניין לבחון את התפתחות המחירים לפי הסעיפים הראשיים במדד. במהלך המחצית הראשונה של שנת 2023 עלה מדד המחירים לצרכן ב-2.2% (יוני 2023 לעומת דצמבר 2022), זאת בהשוואה ל-3.2% במחצית הראשונה של שנת 2022 (ראה/י תרשים). ההתמתנות בהשוואה לשנה שעברה מוסברת ברובה על ידי הירידה החדה של קצב הגידול בסעיף תחבורה ותקשורת בתקופה זו, שמשקלו במדד גבוה ולכן השפעתו משמעותית. הירידה החדה כללה ירידה בקצב עלייתם של מחירי המכוניות, הדלק, ובמידה פחותה גם במחירי הנסיעות לחו"ל. מלבד סעיף תחבורה ותקשורת, בולטות הירידות של הסעיפים: ריהוט וציוד לבית והלבשה והנעלה, בהשוואה למחצית הראשונה של שנת 2022. מנגד, בסעיפים: שונות וירקות ופירות חלו עליות משמעותיות יותר במחצית הראשונה של שנת 2023, ובצוותא עם התחזקות העלייה של סעיף הדיור בתקופת ההשוואה, סעיפים אלו קיזזו במידה מסוימת את הירידות שצוינו מעלה.

במבט קדימה, להערכתנו, בחודשיים הקרובים צפויה מידת תנודתיות גבוהה בנתוני האינפלציה בחלוף הזמן של 12 החודשים האחרונים, וזאת מסיבות טכניות. בחודש יולי צפוי קצב עליית המחירים השנתי לרדת בחדות, ולאחר מכן באוגוסט הוא צפוי לעלות בחדות, וזאת לאור המדדים החריגים שנרשמו בחודשים אלו בשנת 2022, אשר יוצאים מחלוף החישוב. לאחר מכן, עד תום שנת 2023, יוסיף קצב עליית המחירים לרדת, להערכתנו, ולהסתכם בכ-3.6% במהלך 2023.

מדד מחירי הדירות החל לרדת לאחרונה, מגמה שעשויה להימשך ברקע עלייה מתמדת במלאי הלא-מכור שבידי הקבלנים

מדד מחירי הדירות של הלמ"ס (אשר אינו נכלל במדד המחירים לצרכן) ירד במהלך החודשיים האחרונים (אפריל-מאי 2023) בכ-0.6% ביחס לחודשיים הקודמים (פברואר-מרץ 2023), וזאת בהמשך ל"ירגיעה" שנרשמה בעליית מדד מחירי הדירות החל מהרביע האחרון של 2022 ואילך. מנתונים נוספים שמפרסמת הלמ"ס עולה שהירידה במחירי הדירות מובלת בחודשיים האחרונים על-ידי מחירי הדירות מיד-שנייה, שהחלו רק לאחרונה להגיב לקיטון החד בסך העסקאות במגזר זה.

לעומת זאת, מחירי הדירות החדשות ב"שוק החופשי" (כלומר בניכוי עסקאות במסגרת תכנית "דירה בהנחה") נשארו בחודשיים האחרונים ללא שינוי ממשי ביחס לחודשיים הקודמים. זאת, בניגוד למגמת הירידה שאפיינה אותם ברביע האחרון של 2022 ובראשית 2023.

בהקשר זה, ייתכן שקבלנים שהורידו מחירים בחודשים קודמים עצרו זאת לאחרונה, בניסיון לראות אם ירידות המחירים שיזמו מובילות להתאוששות הביקוש. ואמנם, בסוף 2022 וראשית 2023 נרשמה התייצבות בהיקף העסקאות בדירות חדשות במשק; אך נתונים ראשוניים לחודשים האחרונים (מרץ-מאי 2023) מצביעים על התחדשות מגמת הירידה בסך העסקאות (ראו תרשים). אלה ירדו לרמתן הנמוכה ביותר מאז סוף 2018, להוציא את חודשי ראשית משבר הקורונה, תקופה שבה היקף הפעילות בשוק הושפע לרעה ממגבלות מנהליות שהושתו אז על ביצוע עסקאות דיור. נראה שהירידה האחרונה בהיקפי העסקאות נובעת, בין היתר, מהתגברות אי הוודאות הכלכלית-פוליטית במשק בחודשים האחרונים, כמו גם מהמשך העלייה בריבית המשכנתאות.

על רקע הרמה הנמוכה של מכירת דירות חדשות, בצד המשך זרם גבוה יחסית של היצע חדש המוצע למכירה (בדמות היתרי בנייה), נמשכת העלייה במלאי הדירות הלא-מכורות שבידי הקבלנים. זאת, הן במונחים אבסולוטיים והן במונחים של חודשי היצע, קרי מספר החודשים שייקח לקבלנים למכור את כל המלאי הלא-מכור על-פי קצב המכירות הנוכחי. מספר חודשי ההיצע עלה לאחרונה לכ-24 חודשים, שיא מאז תחילת סדרת הנתונים בראשית שנת 2019.

בנסיבות אלו, אנו צופים המשך מגמת ירידה במחירי הדירות במהלך הרביעים הקרובים, אך בשיעור חד-ספרתי מתון. "אזורי הביקוש", בדגש על מחוז תל-אביב, עשויים להוביל את הירידה במחירים, בהמשך למגמה מהחודשים האחרונים, וזאת על רקע חולשה רבה יותר בביקוש באזורים יקרים אלה ביחס לאזורי הפרפריה.

כתבו: גילי בן אברהם ואלון קול קרייז

לתגובות, הערות והארות: ניתן לפנות ליניב בר, ראש תחום כלכלה, בנק לאומי
דואר אלקטרוני: yaniv.bar@bankleumi.co.il, טלפון: 076-8858970